

Čedalje manj deficitnih proizvodov

V zadnjih letih je bilo za tržišče industrijskih proizvodov za široko potrošnje značilno to, da je bilo dosti teh proizvodov deficitnih. To pomeni, da teh proizvodov ni bilo zadosti v prodaji, zato jih je primanjkovalo in potrošniki niso bili redno oskrbovani. Seznam takih deficitnih proizvodov je bil precej velik in na njem so bile zastopane z delom svojih proizvodov skoro vse industrijske veje, nekatere bolj, druge manj. Do tega je prišlo predvsem zaradi nezadostne proizvodnje takih artiklov, ali pa zaradi tega, ker so se le-ti močno trošili na drugih področjih (n. pr. intenzivna potrošnja gradbenega materiala na področju investicij je v zadnjih letih povzročila občutno deficitnost teh proizvodov v potrošnji prebivalstva). Nadalje je treba kot pomemben činitelj poudariti tudi nezadostno usmerjenost naše industrije na proizvodnjo posameznih artiklov za prebivalstvo.

meznih artiklov za prebivalstvo. Ker je bilo zelo veliko povpraševanje po skoraj vseh industrijskih proizvodih zlasti za potrebe investicij in proračunskih ustanov, industrija ni bila prisiljena, da v zadostni meri išče možnost za proizvodnjo posameznih deficitnih proizvodov za prebivalstvo, pa da bi tako popolnoma izkoristila vse svoje zmogljivosti. Pod takimi pogoji je bilo važno tudi dejstvo, da do letos n. pr. skoraj sploh nismo uvažali gotovih industrijskih izdelkov za široko potrošnje ter nismo mogli tako ublažiti obstoječe pomanjkanje.

TRŽIŠČE JE BOLJŠE PRESKRBLJENO

Letos se je stanje na tržišču po zaslugi ukrepov, ki jih izvajamo, že dozdaj precej spremenilo in se takorekoč vsak dan spreminja. Neprestan porast industrijske proizvodnje in ukrepov za omejitve potrošnje na področju investicij ter raznih proračunskih zadržkov so privedli do precejšnjega izboljšanja razmerja med ponudbo in povpraševanjem. Te spremembe so povzročile, da je tržišče industrijskih izdelkov za potrebe prebivalstva dosti bolj preskrbljeno. To se ne kaže samo v splošnem porastu zaloga izdel-

kov, temveč tudi v tem, da se sistematično spopolnjujejo zaloge tistih izdelkov, ki jih je prej manjkalo. Razmerje med ponudbo in povpraševanjem se je celo tolikanj spremenilo, da mnoga industrijska podjetja že čutijo resne težave s prodajo svojega blaga. V takih okoliščinah se podjetja vse bolj trudijo, da bi razširila svoj asortiment tudi na proizvodnjo tistih artiklov, ki jih je leta in leta primanjkovalo in jih je zato moč lahko vnovčiti. Seveda pa ne bomo mogli reči, da se je ta proces spremembe odnosa na

tržišču že končal. Nasprotno, še začel se je in njegove sadove bomo videli šele v prihodnjem obdobju. Vendar je že sedaj očitno, da se tržišče spopolnjuje z različnimi industrijskimi izdelki. Najmanjno število tistih proizvodov, ki jih je dozdaj stalno primanjkovalo, zdaj pa se njihovi proizvajalci mučijo za zalogami (n. pr. cement, radijski

aparati, nekatere vrste bombažnih tkanin itd.). Treba je pristaviti, da je k boljši preskrbi tržišča z nekaterimi proizvodi dokaj pripomogel tudi uvoz industrijskega blaga, čeprav v zadnjih mesecih še ni prišel toliko do izraza, ker se je uvoz precej zakasnil, tako da so dozdaj izvršili le manjši del letošnjega programa.

KATERIH PROIZVODOV SE PRIMANJKUJE

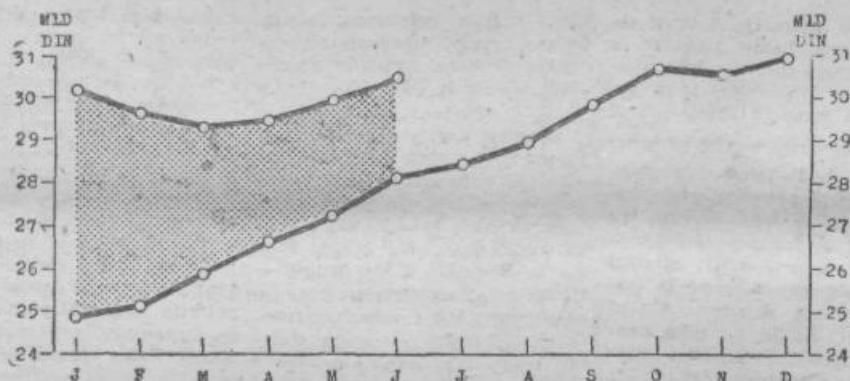
Toda čeprav je tržišče, kot smo dejali, letos znatno bolj založeno z industrijskimi izdelki kot prej, vendar nekaterih proizvodov še vedno ni dovolj. Seznam takih deficitnih izdelkov je mnogo manjši kot pred letom dni in se še vedno bolj manjša. Toda še vedno je deficitnost problem našega tržišča, ki ga je treba rešiti. Tako naše tržišče še vedno nima zadosti proizvodov kovinsko - predelovalne industrije za potrebe gospodarstva, nadalje nekaterih proizvodov črne metalurgije za potreb kmetovalcev. Primanjkujejo tudi nekateri proizvodi kemične industrije, zlasti je izrazito pomanjkanje papirja in papirnih izdelkov, kajti razpoložljivi skladi ne krijejo potreb. Primanjkuje, in sicer stalno, jelovega lesa, kar se zlasti pozna pri oskrbovanju vas; s tem važnim artiklom. Čeprav je tržišče dobro preskrbljeno s tekstilnimi proizvodi vendar ni še dovolj nekaterih vrst volnenega blaga. Nezadostna je tudi preskrba tržišča z otroško obutvijo, zlasti pa se občuti pomanjkanje raznih gumijastih proizvodov za široko potrošnje. Malo je in še to v slabi izbiri raznih proizvodov iz plastičnih snovi, ki jih vse bolj

uporabljamo ne samo kot oblačila, temveč tudi za razne potrebe gospodinjstva.

Dejstvo, da imamo po eni strani razmeroma zasičeno tržišče z največjim številom industrijskih izdelkov, od katerih grede nekateri precej težko v prodajo, po drugi strani pa nam primanjkujejo nekateri artikli, kaže, kako je naša industrijska proizvodnja še vedno nevsklajena. Proces stabilizacije, ki se je začel letos in se bo nadaljeval tudi v prihodnje, je prav za prav proces vsklajevanja proizvodnje in njene prilagoditve potrebam tržišča.

Čeprav je sedaj pomanjkanje nekaterih artiklov dosti manjše kakor prej, je nekako bolj očitno, ker se to na tržišču, ki je razmeroma dosti bolj preskrbljeno, bolj pozna. Zato pa je treba čimprej povečati proizvodnjo tistih artiklov, ki jih še primanjkuje na tržišču. Kako bomo odpravili to deficitnost, je odvisano od pogojev proizvodnje in prometa z vsakim posameznim proizvodom. Gre vselej za to, da proizvodnja ne zado- stuje povpraševanju bodisi zaradi premajhnih zmogljivosti (n. pr. papir) bodisi ker ni zadosti surovin.

Potrošniški krediti

Grafikon kaže razvoj potrošniških posojil v zadnjih 18 mesecih. Jasno lahko določimo tri obdobja. V prvem obdobju, od januarja do septembra in oktobra meseca 1955 so potrošniški krediti stalno in precej enakomerno rasli.

V mesecu septembru in oktobru imamo občuten porast najemanja potrošniških posojil. V »Naši skupnosti« (št. 5) 1955 str. 5 in št. 7 (1955 str. 5) smo že pisali o vzrokih povečanja potrošniških posojil v teh mesecih, zato ni potrebno da bi se znova zaustavljali pri njih.

Kakor je znano, je to povečanje pripeljalo do tega, da so se nekoliko omejile možnosti za dviganje posojil. Predpisani so bili težji pogoji za pridobitev potrošniških kreditov, kar je povzročilo, da se je v drugem obdobju t. j. od novembra 1955 do marca 1956 dviganje kreditov zmanjšalo. Potem so izšli zopet blažji predpisi za dviganje kreditov, tako da se je v tretjem obdobju od aprila meseca dalje jemanje posojil spet povečalo.

Na stanje dolgog za potrošniška posojila pa ni delovalo samo dviganje novih kreditov temveč tudi višina skupnih mesečnih odplačil. V tretjem obdobju od aprila letos, so odplačila spet manjša kakor pa najeta posojila. Zato skupni znesek dolga za ta posojila od aprila dalje raste.

V zadnjih 18 mesecih so nastale določene spremembe tudi v strukturi potrošniških kreditov. Do oktobra meseca leta 1955 so največ jemali posojila za nakup industrijskega blaga (pohištvo in podobno z odplačilnim rokom treh let. Po oktobru 1955 pa so vse vrste kreditov odpadle, od aprila letos

pa so razmeroma najbolj porasli krediti za premog, nadalje posojila za industrijsko blago z odplačilnim rokom enega leta. Po podatkih Narodne banke (ki ne obsegajo posojil, ki jih je dala trgovaška mreža iz lastnih sredstev) da je odnos med številom najemnikov posojila in zneskom dolga naslednjo sliko:

	30. VI. 1956	30. XII. 1955	30. IV. 1951
Do enega leta			
Število najemnikov	836.176	897.950	955.073
Znesek dolga v milijonih	11.363	11.984	12.434
Povprečno na enega najemnika (dinarjev)	13.164	13.346	13.019
Do dveh let			
Število najemnikov	186.775	194.863	141.615
Znesek dolga v milijonih	4.248	3.929	2.737
Povprečno na enega najemnika (dinarjev)	22.744	20.163	19.327
Nad dve leti			
Število najemnikov	245.510	291.111	253.919
Znesek dolga v milijonih	10.852	12.206	12.058
Povprečno na enega najemnika (dinarjev)	44.202	41.929	47.488
Skupaj			
Število najemnikov	1.300.423	1.391.624	1.361.224
Znesek dolga v milijonih	26.543	28.251	27.469
Povprečno na enega najemnika (dinarjev)	20.411	20.301	20.180

Kakor vidimo iz pregleda jemlje precejšnje število državljanov potrošniška posojila. Res je, da moramo upoštevati, da se ena oseba lahko tudi dvakrat

pojavi kot posojemalec (n. pr. za premog in za industrijsko blago). Znesek povprečne zadolžitve nekoliko presega vsoto 20 tisoč dinarjev,

PRESKRBA SUROVIN ZA PROIZVODNJO

Če se posebej ozremo na vsak proizvod, ki ga primanjkuje na tržišču, bomo ugotovili, da je v večini primerov vzrok za nezadostno proizvodnjo preslaba preskrba tovarn s surovinami, ki jih uvažamo. Omenimo samo primer gumijastih izdelkov. Cenijo, da našemu trgu primanjkuje okrog 900.000 parov gumijastih škornjev, okrog milijon parov gumijastih opank, okrog 200.000 parov galoš, okrog 300 tisoč gum za kolosa, nadalje termofoni in razni drugi gumijasti proizvodi. Naše tovarne bi lahko povečale svojo proizvodnjo in oskrbele tržišče z vsjo potrebno količino gumijastih izdelkov, če bi se jim povečal uvoz za okrog 900 ton kavčuka. Takih primerov je dosti zlasti v kovinsko-predelovalni industriji. Seveda pa ni lahka naloga preskrbeti surovine iz uvoza. Če posameznim našim tovarnam primanjkuje reprodukcijskega materiala iz uvoza, je to posledica naših težav v zvezi s plačilno bilanco. Po drugi strani pa smo letos začeli v večjem obsegu uvažati gotove industrijske izdelke za široko potrošnje, da bi spopolnili asortiment in tržišče bolje preskrbeli z različnimi artikli. Pri tem pa se ne bi smeli dogajati, da bi uvažali tiste proizvode, ki jih lahko proizvajajo naše tovarne, če jim preskrbimo potrebne surovine. V takih pri-

merih je uvoz gotovih proizvodov dražji in s tem tudi bolj nerentabilen kakor pa uvoz reprodukcijskega materiala. To pa nikakor ne pomeni, da ni treba nadaljevat politike uvoza gotovih izdelkov, kajti to narekuje bogatitev asortimenta na notranjem trgu. Tak uvoz tudi ugodno deluje na proizvodnjo kot konkurenca domačim podjetjem.

Torej bomo deficitnost na domačem tržišču odpravili predvsem z izboljšano preskrbo domačih zmogljivosti s surovinami iz uvoza in z določenim pojačanjem nekaterih zmogljivosti, kar dostikrat lahko dosežemo z razmeroma majhnimi in poceni rekonstrukcijami. Zaradi tega morajo biti naši naporji k temu usmerjeni. Gre za reševanje konkretnih primerov posameznih tovarn in posameznih proizvodov. Ko bomo izvajali take ukrepe, se bo uvoz omejil samo na tiste artikle, ki jih doma ne moremo proizvajati ali se jih ne splača proizvajati. Ti artikli bodo samo dopolnjevali in bogatili asortiment. Dušan Vuković

Brez »Naše skupnosti« ne more biti kvalitetnega sodelovanja in odločanja v organih družbenega upravljanja.